

Oponentský posudek na diplomovou práci Martiny Habrové Obraz města ve světovém a českém románu

K tématu práce, jak je pojmenováno v názvu, lze doplnit, že jde o období konce 19. a začátku 20. století, tedy od naturalismu po avantgardu. Diplomantka si vybrala několik románů a jednu novelu, kromě velkých literatur západoevropských (Zola: *Břicho Paříže, Paříž*; Woolfová: *Paní Dallowayová* s londýnským námětem; Döblin: *Berlín, Alexandrovo náměstí*) je zastoupena próza ruská (Bělého proslulý *Petrohrad*), polská (Przybyszewského *Křik*, který se odehrává v neurčeném velkoměstě), americká (Dos Passosův newyorský román *Manhattanská přestupní stanice*). S těmito díly jsou konfrontovány i čtyři romány českých autorů, Mrštíkova *Santa Lucia*, Čapkův-Chodův *Antonín Vondřejc*, Šrámkovo *Tělo* a *Lidé na křižovatce* Marie Pujmanové. V těchto románech je všude tematizována pochopitelně Praha.

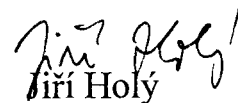
Již sám výběr byl pro mě pozitivním signálem. Je dostatečně široký, pro zkoumané období reprezentativní a zároveň není bezbřehý. Každého by patrně k tématu napadly doplňky, sama diplomantka uvádí Joyceho *Odyssea* a Reymontovu *Zemi zaslíbenou*, umění výběru však spočívá také v redukci. Pozitivní dojem posiluje i literatura, o níž se práce opírá (zejména D. Hodrová, F. K. Stanzel, ale také polská a francouzská sekundární literatura v originále), a zvolený postup. Po stručném úvodním přehledu, jenž je věnován postavení města v románu, se v dílčích kapitolách objevují analýzy jednotlivých próz a jejich obrazu města z různých hledisek: naturalistické zobrazení, impresionistický popis, expresivní výraz, subjektivní hledisko postav, princip diskontinuity (montáž), symbolická interpretace. Dochází tak k tomu, že některá díla se objevují dvakrát, podle toho, jak jsou nasvěcovány z různých hledisek (*Paříž* v kontextu naturalismu a v kontextu symbolické interpretace; *Berlín, Alexandrovo náměstí* v kontextu expresionismu a v kontextu montáže; *Santa Lucia* v souvislostech naturalismu i impresionismu). To vůbec není na škodu, a nejen proto, že se tím narušují běžné školské postupy.

Obecně je možno konstatovat, že jednotlivé analýzy svědčí o diplomantčině schopnosti číst a interpretovat a také o její znalosti historických, kulturních a literárních souvislostí. Zjištění, že v průběhu daného období dochází k subjektivizaci obrazu města, stylizaci města jako postavy a také ke znejistění tohoto obrazu, se sice dalo očekávat, v práci je však doloženo mnoha zajímavými a zjemňujícími dílčími analýzami a postřehy. (Za všechny uvedu např. konstatování, že ve Šrámkově *Těle* je město podáváno ze subjektivního hlediska hlavní hrdinky, často však jeho zobrazení perspektivu Máni přesahuje a odkazuje k autorskému subjektu. Přesto vypravěč sugeruje dojem, jako by všechno vnímala hlavní postava.)

Připomínky k práci se týkají spíše detailů. Na s. 12 se píše, že Zola si je vědom, že "je v rozporu s filozofií", bylo by ovšem třeba upřesnit, o jakou filozofii jde, případně doplnit něco ve smyslu "se soudobým směřováním filozofie" apod. Na s. 20 se uvádí, že realistická fikce používala "neutrálních uměleckých prostředků". Je mi jasné, co je smyslem této věty, je však možné namítnout, že vlastně neexistují neutrální prostředky v umění. Při volbě výchozích textů by v některých případech bylo asi adekvátnější zvolit novější překlad (*Břicho Paříže* se místy cituje z překladu J. Gutha) nebo novější, kriticky ověřené vydání (*Antonín Vondřejc*). Myslím také, že už i v češtině existují kvalitnější literárněteoretické příručky než je Vlašínův *Slovník literárních směrů a skupin*, v práci několikrát citovaný. Na s. 74 v kapitole věnované *Břichu Paříže* chybí (stejně jako v obsahu) datace díla, která v ostatních případech je vždy uváděna. V práci jsou také drobné překlepy, např. "Zolu ji uplatňuje" (14), "Nectné párky hledali" (16), "dogy pana starého z kouta vyskočila" (22), "Edimburgu" (30), "Babyónské" (35) aj.

Závěr: Práci doporučuji k obhajobě. Navrhuju známku "výborně", případně "velmi dobře" podle průběhu obhajoby.

3. 9. 07

Jiří Holý